Høringsnotat

Forslag til forskrift om Forsvarsdepartementets tilskuddsordning for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien

[19.10.2026]

Innhold

1 Innledning 3

2 Forvaltning av statlige tilskuddsordninger 3

3 Forslag til forskrift om Forsvarsdepartementets tilskuddsordning for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien 4

3.1 Markedssvikt i forsvarsmarkedet 4

3.2 Innretning av ordningen og valg av virkemiddel 5

3.3 Samordning med europeiske forsvarsindustrielle virkemidler 5

3.4 Nærmere om de foreslåtte tildelingskriteriene 6

3.5 Forholdet til statsstøtteregelverket og regelverket om offentlige anskaffelser 7

4 Økonomiske og administrative konsekvenser 7

5 Merknader til de enkelte bestemmelsene 8

6 Forskriftsforslaget 14

1 Innledning

Forsvarsdepartementet (FD) sender på høring forslag til forskrift om ordning for tilskudd til økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien.

Krigen i Ukraina har tydeliggjort viktigheten av riktig dimensjonert produksjonskapasitet i forsvarsindustrien for å bidra til utholdenhet og forsvarsevne. De siste tre tiårene har produksjonskapasiteten i forsvarsindustrien i NATO blitt trappet ned som følge av redusert etterspørsel. For å støtte en hurtig oppskalering av norsk forsvarsindustri har regjeringen bidratt med en rekke enkeltstående tilskudd. For å etablere en mer varig mekanisme for å kunne bidra til økt produksjonskapasitet, foreslås det en forskriftsfestet søknadsordning som retter seg mot større deler av leverandørmarkedet enn de foretakene som hittil har mottatt tilskudd.

Fastsetting av FDs tilskuddsordning for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien i forskrift er et tiltak som skal legge til rette for bedre samsvar mellom utformingen og forvaltningen av tilskudd i FD med kravene som stilles i forvaltningsloven og statens økonomiregelverk.

FD har det overordnede ansvaret for tilskuddsordningen. Forsvarsmateriell (FMA) er tilskuddsforvalter og har myndighet til å vurdere søknader, fatte vedtak om tildeling, utbetaling, kontroll og oppfølging av tilskudd. FD vil være klageorgan for avslag på søknader om tilskudd.

2 Forvaltning av statlige tilskuddsordninger

Forskriftsfestingen av tilskuddsordningen skal sørge for at ordningen er i samsvar med kravene som forvaltningsloven og økonomiregelverket stiller til utformingen og forvaltningen av tilskudd. Det vises til forvaltningsloven § 2 c, som bestemmer at forskrift er «vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer». Det vises også til Bestemmelser om økonomistyring i staten (BØS) punkt 6.2.3, hvor det er angitt at delene av regelverket for en tilskuddsordning som retter seg mot private, og som derfor er forskrift etter forvaltningslovens § 2 første ledd bokstav c, må forberedes og fastsettes etter bestemmelsene om forskrifter i forvaltningsloven kapittel VII. En forskrift skal inneholde følgende hovedelement, i henhold til punkt 6.2.1:

- bestemmelser om tilskuddsordningens mål og målgruppe
- kriterier for måloppnåelse
- tildelingskriterier
- opplegg for oppfølging og kontroll, herunder kontroll med opplysninger som legges til grunn for tildeling eller inngår i etterfølgende rapportering
- eventuelt evaluering

Elementene skal vurderes i nøye sammenheng med hverandre for å sikre en effektiv utforming av ordningen. Tilskuddsforvalter har videre et ansvar for at gjeldende tilskuddsordninger blir evaluert, jf. BØS 6.5. Det er på denne bakgrunn at departementet foreslår å innta hovedelementene i gjeldende tilskuddsordninger i forskriftsform.

Departementet har ved arbeidet for øvrig tatt sikte på å utforme en forskrift med en struktur som gir klarhet og oversikt, og er i tråd med krav til klart lovspråk.

3 Forslag til forskrift om Forsvarsdepartementets tilskuddsordning for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien

Regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien legger opp til målrettede tiltak for å utvikle og øke produksjonskapasiteten i Norge. Som et strategisk virkemiddel i dette arbeidet har regjeringen prioritert å etablere en tilskuddsordning for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien. Ordningen skal bedre forsyningssikkerhet og nasjonal beredskap. Dette skal skje i samarbeid med relevante allierte og europeiske partnere og ved å styrke den nasjonale forsvarsteknologiske og -industrielle basen.

Støtten skal utløse prosjekter som ellers ikke ville blitt realisert. Ordningen er forbeholdt tilfeller der økt produksjonskapasitet ikke kan oppnås gjennom kommersielle investeringer eller andre statlige virkemidler. Innretningen av ordningen og valg av virkemiddel er nærmere omtalt i punkt 3.2.

Målet er å møte norske og allierte behov for kritisk forsvarsmateriell i lys av internasjonale sikkerhetspolitiske rammebetingelser og rask teknologisk utvikling. Ordningen skal samtidig virke forsterkende for utvikling og styrking av verdikjeder og industrisamarbeid nasjonalt, regionalt og i alliert sammenheng. Dette innebærer oppskalering av produksjonskapasitet innenfor definerte teknologiområder.

Ordningen skal skape insentiver for å styrke strategiske verdikjeder og samspillet mellom norske og europeiske små, mellomstore og store bedrifter, der små og mellomstore bedrifter utgjør et viktig bidrag både teknologisk og kapasitetsmessig. Den skal videre legge til rette for investeringer som sikrer langsiktig nasjonal kompetanseutvikling, slik at Norge ikke taper forsvarsteknologisk og -industriell evne over tid.

Ordningen er innrettet mot større investeringer i oppskalering av produksjonskapasitet, noe som reflekteres i terskelverdien på 50 millioner kroner og kriterier rettet mot prioriterte områder med relativt moden teknologi. Dette er i tråd med formålet om raskt å øke kapasiteten der behovene er størst. Terskelverdien kan imidlertid innebære at ordningen ikke favner enkelte mindre prosjekter inkludert tidligfase produktutvikling. Målsettingen er likevel en åpen og søkbar tilskuddsordning som fremmer bredde i den forsvarsteknologiske og -industrielle basen og en konkurransedyktig forsvarsindustri rustet til å møte norske og alliertes behov for kritisk forsvarsmateriell.

Departementet vurderer at ordningen er treffsikker, oppfyller målsettingen og er relevant for industrien. Den skal fungere godt i samspill med internasjonale tiltak, andre virkemidler og teknologisk utvikling for å dekke kritiske norske og allierte forsvarsbehov.

Tilskuddsordningen er forankret i regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien og er ett av flere virkemidler for å bedre forsyningssikkerhet og nasjonal beredskap. De påfølgende punktene redegjør for markedssvikten som begrunner statlig medvirkning, innretningen av ordningen og forholdet til øvrige virkemidler.

3.1 Markedssvikt i forsvarsmarkedet

Forsvarsmarkedet styres ikke av ordinære markedskrefter basert på tilbud og etterspørsel, og flere sammenfallende faktorer bidrar til markedssvikt, herunder politisk styrt etterspørsel, strukturelt begrenset tilbudsside, sårbare verdikjeder og asymmetrisk risiko. Etterspørselen styres av politiske beslutninger, sikkerhetspolitiske forhold og pågående konflikter, ikke av kommersielle krefter. Den stiger bratt i krise og faller raskt når situasjonen bedres, noe som

skaper strukturell usikkerhet og gjør det krevende å anslå behovet over tid. Resultatet er et marked som veksler mellom overkapasitet og akutt knapphet, uten de gradvise justeringene man normalt ser i sivile markeder.

Tilbudssiden er strukturelt begrenset. Produksjon av forsvarsmateriell er kapitalintensiv, teknologisk kompleks og krever spesialisert kompetanse som ikke enkelt kan overføres fra sivil industri. Ordrehorisonter på 3 til 5 år er for korte til å utløse nødvendige langsiktige investeringer, og uten statlig forutsigbarhet om fremtidig behov vil privat kapital ikke finansiere nødvendig kapasitetsutbygging. Kritiske innsatsfaktorer og råvarer er i tillegg konsentrert hos et fåtall leverandører, med flaskehalser i tilgang på eksplosiver, drivladninger og spesialiserte komponenter. Dette er en sårbarhet markedet selv ikke har incentiver til å redusere.

Kostnaden ved ikke å ha tilgang på kritisk forsvarsmateriell når behovet oppstår er for høy til å overlates til markedet alene. Et nytt og realistisk beredskapsnivå må fastsettes, og staten må være villig til å betale forsikringspremien dette innebærer. Når krisen først oppstår vil flere nasjoner etterspørre det samme materiellet til samme tid, og Norge må ta et nasjonalt ansvar for tilstrekkelig tilgang på kritisk forsvarsmateriell og sikre at vi ikke blir en flaskehals i europeisk sammenheng.

Statlig tilskudd er ikke uten risiko, og kan være markedsvridende og svekke konkurranse og innovasjon over tid. Det norske trekantsamarbeidet mellom forskere, industrien og brukere har imidlertid vist at statlig medvirkning kan gi kapasiteter og løsninger som ellers ikke ville vært mulige, og er en viktig forutsetning for den norske forsvarsindustrielle kompetansen vi har i dag. Hensynet til nasjonal sikkerhet og forsyningssikkerhet veier tyngre enn hensynet til markedsnøytralitet, og statlig tilskudd er på denne bakgrunn et nødvendig og målrettet virkemiddel for å nå målene i § 1.

3.2 Innretning av ordningen og valg av virkemiddel

Forsvarsmarkedet vil for enkelte produkter og investeringer ikke selv frembringe tilstrekkelig produksjonskapasitet til å møte norske og alliertes behov. Regjeringen har derfor i veikartet for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien besluttet å etablere en søknadsbasert tilskuddsordning som ett av flere virkemidler.

Statens fremste virkemiddel er langsiktige anskaffelseskontrakter, som gir industrien forutsigbarhet om fremtidig behov. I tillegg kan forhåndsinnkjøp av komponenter med lang ledetid, statlige garantier for nye produksjonsanlegg og egenkapitaltilførsel benyttes. Anskaffelsesprosesser i forsvarssektoren er imidlertid tidkrevende, og leveranser kan ha lang ledetid. For å sikre at tilstrekkelig produksjonskapasitet er tilgjengelig når behovet oppstår, må investeringer i kapasitet utløses før anskaffelseskontraktene er på plass.

Tilskudd er aktuelt der andre virkemidler ikke er tilstrekkelige. Lån og lånegarantier er godt egnet der det er et kommersielt inntjeningspotensial. Der investeringen er bedriftsøkonomisk ulønnsom, men samfunnsmessig nyttig ved at den etablerer produksjonskapasitet markedet ikke vil frembringe på egen hånd, er tilskudd det mest målrettede virkemidlet. Ordningen skal derfor ikke erstatte kommersielt lønnsomme investeringer, men utløse økt produksjonskapasitet som ellers ikke ville blitt realisert.

3.3 Samordning med europeiske forsvarsindustrielle virkemidler

Tilskuddsordningen skal være en bred nasjonal ordning for strategisk viktige tiltak som styrker oppskalering av norsk forsvarsindustriell kapasitet, og samtidig kunne gi medfinansiering til

norske aktører som søker eller deltar i europeiske programmer, herunder EUs Program for europeisk forsvarsindustri (EDIP).

Målsettingen med medfinansiering er å gi tilskudd til prosjekter som er begrunnet i sikkerhets- og beredskapshensyn for å bygge opp, videreutvikle og sikre nasjonal produksjonskapasitet over tid, slik at den i minst mulig grad blir en flaskehals for leveranse til Norge og allierte.

Tilskuddsordningen skal støtte samarbeid med allierte og europeiske initiativer for å sikre at norske bedrifter får tilgang til nye og større markeder og dermed kan oppskalere uten ensidig avhengighet av nasjonale markeder, som er viktig av sikkerhets og beredskapshensyn.

Denne brede innretningen skal bidra til nødvendig fleksibilitet, samtidig som den gir industrien forutsigbarhet om hvilke typer prosjekter som kan støttes. Ordningen er ikke ment å erstatte europeiske virkemidler, men å supplere og forsterke dem, slik at norske aktører settes bedre i stand til å nå opp i konkurransen om europeiske midler.

Det legges til grunn at fremtidige utlysninger, der det er hensiktsmessig, kan koordineres med EUs ambisjoner, prioriteringer og tidsplaner. Dette vil kunne bidra til at norske tiltak er konkurransedyktige, og at norsk industri kan delta aktivt i utviklingen av felles europeiske kapasiteter og redusere flaskehalser, samtidig som nasjonale behov ivaretas.

3.4 Nærmere om de foreslåtte tildelingskriteriene

Tilskuddsordningen og den foreslåtte forskriften legger opp til at det skal være en klar kobling mellom formål, kriterier og vurderingsmomenter. Departementet har utformet tildelingskriterier som vil være relevante over tid, uavhengig av endringer i det sikkerhetspolitiske bildet fra år til år. Kriteriene er utformet med utgangspunkt i regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien og formålet er å bruke ordningen for å oppnå målsetningene regjeringen peker på i veikartet. Tildeling av tilskudd i rammen av formålet med tilskuddsordningen foreslås på denne bakgrunn gitt til prosjekter som:

a. ivaretar tilskuddsordningens formål, som er foreslått å skulle bedre forsyningssikkerhet og nasjonal beredskap for å møte norske og alliertes behov for kritisk forsvarsmateriell. Videre skal ordningen utvikle og øke produksjonskapasiteten i forsvarsindustrien i Norge, i samarbeid med relevante allierte og europeiske partnere, ved å styrke den nasjonale forsvarsteknologiske og -industrielle basen.

b. bidrar til økt produksjonskapasitet ved å utløse prosjekter som ellers ikke ville blitt realisert med samme omfang, kvalitet og hurtighet

c. bidrar til å utvikle og/eller øke produksjonskapasitet i Norge for forsvarsmateriell innenfor én eller flere av følgende kategorier, listet i prioritert rekkefølge fra regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet:
    i. luftvern,
    ii. missiler,
    iii. rakettmotorer,
    iv. militære høyeksplosiver,
    v. nyvinnende teknologi som kan gi særlige operative fordeler,
    vi. artilleriammunisjon

Den nedre grensen for tilskudd er foreslått satt til 50 millioner kroner per prosjekt. Den nedre grensen settes for at det ikke oppstår uforholdsmessige administrative og ressursmessige konsekvenser av å ha en åpen søknadsbasert ordning uten terskelverdi.

Tildelingskriteriene gjelder spesifikt for denne tilskuddsordningen.

Det kan gis tilskudd til tidsavgrensede prosjekter med en varighet på inntil tre år. Støtten tildeles basert på årlig utlysning og konkurranse basert på FDs formål og kriterier for tildeling.

Tildeling foreslås gjort etter en samlet skjønnsmessig vurdering av forventet måloppnåelse, hvor særlig følgende vurderingsmomenter vil vektlegges:

- Relevans og betydning for norsk og alliert forsvarsevne
- Samordning med europeiske virkemidler
- Produksjonsøkning og tid
- Styrking av verdikjeder og samspill i industrien
- Leveringsplan og gjennomførbarhet
- Kostnad og kostnadseffektivitet
- Innovative løsninger med operative fordeler

Innenfor rammen av de samlede vurderingsmomentene kan FD ved utlysninger angi nærmere prioriteringer og vekting i forbindelse med kunngjøringen. Dette skal sikre at ønskede prioriteringer kan tilpasses i tråd med endrede behov innenfor ordningen.

3.5 Forholdet til statsstøtteregelverket og regelverket om offentlige anskaffelser

Tilskuddsordningen er vurdert opp mot statsstøtteregelverket. Departementet vurderer at tilskudd som gis gjennom støtteordningen i utgangspunktet vil kunne utgjøre statsstøtte etter EØS avtalens artikkel 61.

EØS-avtalens artikkel 123 gir avtalepartene en adgang til å treffe tiltak som ellers vil være i konflikt med andre regler i EØS-avtalen, herunder reglene om statsstøtte i EØS-avtalens artikkel 61. Forutsetningen er at tiltaket er innenfor virkeområdet til bokstav a til c i EØS-avtalens artikkel 123, og forfølger statens vesentlige sikkerhetsinteresser. Departementets vurdering er at utformingen av tilskuddsordningen er innrettet slik at tilskudd som ytes under ordningen som et klart utgangspunkt vil omfattes av EØS avtalens artikkel 123 bokstav b. Det vil for alle tilfeller gjennomføres en individuell vurdering av om den enkelte søknad gjelder tilskudd som faller inn under EØS-avtalens artikkel 123.

Tilskudd gitt under ordningen gis som ensidige tilskudd og legger ikke opp til noen anskaffelse av tjenester eller varer. Det vil i tilskuddsbrevet kunne fastsettes vilkår som er nødvendige for å ivareta forsvarets behov og interesser.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

FD anser at ordningen vil ha økonomiske konsekvenser som finansieres innenfor FDs gjeldende budsjettrammer og langtidsplan for forsvarssektoren. Ordningen vil få positive økonomiske konsekvenser for tilskuddsmottakerne under ordningen og bidra til økt økonomisk aktivitet i norsk forsvarsindustri, i tråd med de til enhver tid gjeldende økonomiske rammene for

ordningen. Midlene for ordningen bevilges av Stortinget med en tilsagnsfullmakt som gjør det mulig å forplikte midler utover det til enhver tid gjeldende budsjett år, i tråd med Stortingets bevilgningsreglement. Det skal tas forbehold om Stortingets vedtak ved utsendelse av tilskuddsbrev til tilskuddsmottaker og midlene vil utbetales av FMA i tråd med milepælsplanen for utbetalinger som vil ligge i hvert enkelt tilskuddsbrev.

Forvaltningsutgiftene skal dekke etablering, forvaltning og videreutvikling av tilskuddsordningen. I tillegg vil tilskuddsordningen trekke på sektorens samlede kompetanse og ressurser i forbindelse med søknadsbehandlingen og oppfølgingen av tilskudd.

Forskriften hjemles i Stortingets årlige budsjettvedtak, og rammen for tilskuddsordningen fastsettes årlig av Stortinget i forbindelse med Stortingets vedtak til statsbudsjettet. I Prop. 1 S (2026-2027) vil regjeringen foreslå nødvendige bevilgningsmessige endringer for å legge til rette for etablering av tilskuddsordningen.

5 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

Til § 1. Formål

Bestemmelsen angir det overordnede formålet med tilskuddsordningen ved å definere både mål og målgruppe for de ulike tilskuddsordningene i tråd med BØS punkt 6.2.1 bokstav a. Formålet med ordningen er å bedre forsyningssikkerheten og den nasjonale beredskapen for å møte norske og alliertes behov for kritisk forsvarsmateriell. Dette skal oppnås ved å:

- utvikle og øke produksjonskapasiteten i forsvarsindustrien i Norge,

- samarbeide med relevante allierte og europeiske partnere, og

- styrke den nasjonale forsvarsteknologiske og -industrielle basen.

Med produksjonskapasitet menes en virksomhets evne og robusthet til å produsere forsvarsmateriell i nødvendig omfang og hurtighet, herunder evnen til å opprettholde eller raskt gjenopprette produksjonen ved behov. Kapasiteten kan måles gjennom blant annet tilgjengelige produksjonslinjer, produksjonsvolum, gjennomstrømning eller økt kapasitet og robusthet i verdikjeden.

Formålsbestemmelsen gir ingen direkte rettigheter eller plikter for tilskuddsforvalter eller tilskuddsmottaker, men vil være bestemmende for de interesseavveiningene som må foretas ved vurderingen av om det skal innvilges tilskudd.

Til § 2. Virkeområde

Bestemmelsen avgrenser virkeområdet geografisk til produksjonskapasitet i Norge, og til materiell utviklet eller produsert for militære formål.

Til § 3. Hva det kan gis tilskudd til

Bestemmelsen angir hvilke typer kostnader som kan dekkes innenfor ordningen.

Bevilgede midler for tilskuddsordningen er tilknyttet en tilsagnsfullmakt. Tilsagnsfullmakten åpner for at departementet kan gi tilskudd over flere år, som er aktuelt i forbindelse med tilskudd til flerårige prosjekter. Slike prosjekter krever forutsigbarhet for å kunne igangsettes.

Kapittel 2. Tildelingskriterier

Til § 4. Krav til søkeren

Bestemmelsen angir krav som må være oppfylt for at en søknad om tilskudd skal komme i betraktning.

Det stilles først krav om at søker er registrert i Foretaksregisteret. Forskriften benytter begrepet «foretak» i tråd med foretaksregisterloven. Foretak med virksomhet i Norge skal registreres i Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 2-2 andre ledd, noe som omfatter både norske og utenlandske foretak med virksomhet i Norge.

Videre stilles det krav om at søker samlet sett har tilstrekkelig troverdighet og kapasitet til å gjennomføre prosjektet, herunder organisatorisk og produksjonsmessig gjennomføringsevne, samt økonomisk og finansiell kapasitet. Kravet skal sikre at tilskudd tildeles foretak som reelt sett er i stand til å gjennomføre prosjektet. For økonomisk og finansiell kapasitet, samt produksjonsmessig kapasitet, bygger kravet på tilsvarende kvalifikasjonskrav som er kjent fra anskaffelsesregelverket, jf. lov om offentlige anskaffelser (LOA) og forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser (FOSA). I tillegg stilles det krav til organisatorisk gjennomføringsevne, som innebærer søkers evne til å styre og prioritere gjennomføringen av prosjektet, herunder tilstrekkelig avsatte ressurser og forankring i ledelsen.

Det stilles også krav om at søker har systemer for risiko, miljøledelse og internkontroll i tråd med bransjestandard. Med dette menes at søker har etablerte rutiner og systemer for å identifisere og håndtere risiko i prosjektgjennomføringen, ivareta relevante miljøhensyn, og sikre etterlevelse av gjeldende regelverk og krav.

Vurderingen av om foretakene etter bokstav d har den påliteligheten som trengs for å utelukke en sikkerhetsrisiko for Norge, vil foretas på tilsvarende måte som i forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser § 11-12 andre ledd bokstav h.

Til § 5. Prosjekter det kan gis tilskudd til

Bestemmelsen angir krav til prosjekter for å komme i betraktning ved søknad om tilskudd.

Bokstav c representerer overordnede materiellkategorier som skal være retningsgivende over tid. Kategoriene danner grunnlag for å vurdere den enkelte søknads relevans.

FD foreslår at tilskudd som et utgangspunkt kan dekke opptil 50 prosent av kostnadene i et prosjekt det søkes tilskudd til. Kravet er i tråd med praksis i både EU og Norge. Under EDIP dekker EU-støtten til *Industrial Reinforcement Actions* normalt inntil 35 prosent av støtteberettigede kostnader, og maksimalt 50 prosent under særlige vilkår. Bedriftene forutsettes dermed å bære hoveddelen av investeringen selv. Gruppeunntaksforordningen (GBER) setter eksempelvis maksimal støtteintensitet for industriell forskning for store bedrifter til 50 prosent, og etter Innovasjon Norges praksis er offentlig finansieringsandel normalt begrenset til rundt 50 prosent av prosjektets totale kostnader. Regler om maksimal

støtteintensitet avspeiler at tilskudd skal utløse og supplere private investeringer, ikke erstatte dem.

FD foreslår at det skal være en viss fleksibilitet med hensyn til maksimal støtteintensitet, og at det i særlige tilfeller kan gis tilskudd som utgjør inntil 80 prosent av kostnadene i prosjektet det søkes om tilskudd til.

Den nedre grensen for tilskudd er satt til 50 millioner kroner per prosjekt. Tilskuddsordninger av denne typen er erfaringsmessig ressurskrevende å forvalte, og for svært små prosjekter vil forvaltningskostnadene kunne utgjøre en uforholdsmessig stor andel av tilskuddsbeløpet slik at ressursbruken ikke står i rimelig forhold til den støttepolitiske effekten. Ordningen er primært innrettet mot strukturelt viktige investeringer i kapasitetsøkning i forsvarsindustrien, det vil si prosjekter av en størrelse og art som tilsvarer det EU-virkemidler som EDIP er ment å understøtte. Prosjekter under terskelverdien antas normalt å falle innenfor rammene av eksisterende virkemidler, herunder egne støtteordninger for små og mellomstore bedrifter. Det er viktig at den nye ordningen ikke overlapper med eller fortrenger disse, og terskelverdien bidrar til en tydelig avgrensning.

Terskelverdien på 50 millioner kroner kan begrense tilgangen for foretak som ikke har tilstrekkelig økonomisk og finansiell kapasitet. Sett opp mot utgangspunktet om en maksimal støtteintensitet på 50 prosent vil dette innebære at prosjektene som støttes i de fleste tilfeller vil har prosjektkostnader på 100 millioner kroner eller mer. Dette skal bidra til at det ikke oppstår uforholdsmessige administrative og ressursmessige konsekvenser av å ha en åpen søknadsbasert ordning uten terskelverdi.

Ordningen er avgrenset til tidsavgrensede prosjekter med en varighet på inntil tre år for å sikre at tilskuddet utløser konkrete og målbare resultater innenfor en definert tidsramme.

FD foreslår at forskriften fastsetter at annen offentlig støtte til prosjektet det søkes om tilskudd til skal kumuleres i relasjon til begrensningen av maksimal støtteintensitet. Begrensningen av maksimal støtteintensitet gjelder derfor samlet for all offentlig støtte søker tildeles til det aktuelle prosjektet.

Tilskudd etter denne forskriften kan kombineres med støtte fra EU, likevel slik at offentlig støtte og støtte fra EU til sammen ikke skal dekke mer enn 80 prosent av kostnadene i prosjektet.

Til § 6. Hvordan søknaden blir vurdert

Bestemmelsen angir vurderingsmomenter for ordningen. Disse vil anvendes for å vurdere søknaden utover de kravene som oppføres i §§ 4 og 5. Tildeling skal baseres på en skjønnsmessig vurdering hvor det blant annet legges vekt på prosjektets evne til måloppnåelse i henhold til formålet i § 1 og virkeområdet i § 2, og følgende momenter:

- Relevans og betydning for norsk og alliert forsvarsevne
- Samordning med europeiske forsvarsindustrielle virkemidler
- Produksjonsøkning og tid
- Styrking av verdikjeder og samspill i industrien
- Leveringsplan og gjennomførbarhet
- Kostnad og kostnadseffektivitet
- Innovative løsninger med operative fordeler

Bestemmelsen gir Forsvarsmateriell mulighet til å justere prioriteringer og vekting ved den enkelte utlysning. Dette sikrer at ordningen forblir relevant og kan fange opp endringer i det sikkerhetspolitiske bildet fra år til år, uten at forskriften må endres.

Kapittel 3. Saksbehandling

Til § 7. Krav til søknaden

Bestemmelsen angir dokumentasjonskrav som skal legges ved søknaden. Tilskuddsforvalter kan med hjemmel i § 7 avvise mangelfulle søknader.

Det er stilt sektorspesifikke krav til etterlevelse innenfor klima, miljø og bærekraft, samt etiske standarder som ivaretar prinsipper om antikorrupsjon, bekjempelse av kriminalitet og menneskerettigheter (bokstav h). Dette for å sikre at produksjonskapasitet og forsvarsmateriell som utvikles er i tråd med gjeldende regelverk.

Til § 8. Søknads- og rapporteringsfrist

Bestemmelsen viser til utlysningsteksten for nærmere angitt søknadsfrist, samt frister for rapportering fra tilskuddsmottaker til FMA. Kunngjøring foretas på FMAs nettsider.

Til § 9. Opplysningsplikt

Bestemmelsen omhandler søkers opplysningsplikt overfor FMA som tilskuddsforvalter.

Til § 10. Utbetaling av tilskudd

Bestemmelsen angir at tidspunkt for utbetaling fastsettes i vedtaket. Det legges til grunn fleksibilitet med tanke på utbetalingstidspunkt for å hensynta den enkelte tilskuddsmottakers regnskapsrutiner.

FMA kan fastsette vilkår som er forholdsmessige og nødvendige for å ivareta Forsvarets behov og interesser. Anledningen til å sette tyngende vilkår i tilknytning til begunstigende vedtak følger av bakgrunnsretten, og bestemmelsen er primært inntatt av informasjonshensyn overfor søker.

Kapittel 4. Rapportering og ubenyttede tilskuddsmidler

Til § 11. Rapporteringsplikt

Bestemmelser om rapportering og regnskap er angitt for årlig og avsluttende rapport. Rapportene skal beskriver hvordan tilskuddet har blitt benyttet. Rapporten vil være sentral i tilskuddsforvalterens evaluering av støtten og kontroll med at tilskuddet er blitt benyttet som forutsatt ved tildelingen.

Prosjektregnskapet må være et delregnskap som en direkte følge av foretakets samlede bokføring og årsregnskap. FMA kan i tilskuddsbrevet fastsette nærmere krav til prosjektregnskapet og angi hvilke regnskapsprinsipper som gjelder.

Til § 12. Ubenyttede tilskuddsmidler

Bestemmelsen gjelder tilskuddsmottakers plikt om å underrette om eventuelt mindreforbruk. I henhold til § 12 første ledd skal tilskuddsmottaker underrette tilskuddsforvalter dersom tilskuddet i sin helhet ikke er benyttet ved utgangen av tilskuddsåret. Opplysninger om ubrukte midler skal underrettes tilskuddsforvalter så snart som mulig og senest innen utgangen av fristen for å inngi rapport etter § 8.

Budsjettmidler gjennom ordningen kan overføres mellom budsjettår.

Kapittel 5. Tilsyn og reaksjoner

Til § 13. Tilsyn og kontroll

I tråd med RØS § 15 og BØS punkt 6.3.8.2 angir § 13 regler om tilsyn og kontroll med opplysninger som legges til grunn ved tildelingen og de opplysninger som inngår i den etterfølgende rapporteringen.

Tilsyn omfatter både dokumentkontroll («skrivebordskontroll») og stedlige besøk hos tilskuddsmottaker, herunder gjennomføring av intervjuer o.l. For å sikre at tilskuddsforvalter har tilstrekkelig informasjon til å gjennomføre tilsynet, gir andre og tredje ledd tilskuddsforvalteren hjemmel til å kunne kreve innsyn for kontroll i foretakets samlede regnskaper og det aktuelle prosjektregnskapet. Samarbeids- og opplysningsplikten skal gi tilskuddsforvalter bedre muligheter til å føre kontroll og evaluere tilskuddsordningen.

Tilskuddsmottaker skal føre fullstendige, nøyaktige og etterprøvbare regnskaper og oppbevare all dokumentasjon som er nødvendig for å verifisere prosjektets gjennomføring og bruken av tilskuddsmidlene.

Tilskuddsmottaker skal gi FMA og enhver representant eller ekstern tredjepart utpekt av FMA tilgang til å kontrollere prosjektets gjennomføring og bruken av tilskuddsmidlene. Slik kontroll kan omfatte dokumentgjennomgang, stedlig kontroll, intervjuer, systemgjennomgang, regnskapsrevisjon og annen revisjon som er nødvendig for å kontrollere at tilskudd er brukt i samsvar med denne forskriften, tilskuddsbrevet og eventuelle andre vilkår for tilskuddet.

Tilskuddsmottaker skal gi kontrollørene tilgang til regnskaper, bilag, kontrakter, betalingsdokumentasjon, rapporter, tekniske leveranser, korrespondanse, lokaler, systemer og personell i den utstrekning det er nødvendig for kontrollen.

Der tilskuddsmottaker benytter seg av underleverandører eller samarbeidspartnere til å utføre prosjektet, skal tilskuddsmottaker i sine avtaler med underleverandører og samarbeidspartnere sørge for at FMA gis tilsvarende tilgang til å gjennomføre kontroll. Kravet gjelder ikke der underleverandøren eller samarbeidspartneren har stått for en uvesentlig del av prosjektet.

Dersom kontrollen gjennomføres av ekstern tredjepart, skal FMA sikre at ekstern tredjepart er underlagt taushetsplikt og behandler sikkerhetssensitiv informasjon, forretningshemmeligheter og personopplysninger i samsvar med gjeldende krav.

Tilskuddsmottaker skal uten ugrunnet opphold samarbeide fullt ut med FMA og tredjepart utpekt av FMA ved gjennomføring av slik kontroll.

Til § 14. Reaksjonsformer

Paragraf 14 bokstav a-d gir en uttømmende liste over de reaksjonsformer tilskuddsforvalter kan benytte dersom tilskuddsmottaker bryter bestemmelsene i forskriften eller de vilkår som er satt for tilskuddet i utlysningen eller tilskuddsbrevet.

Bokstav a gir anledning til å holde tilbake tilskudd, kreve utbetalte tilskudd tilbakebetalt eller helt eller delvis avslå en søknad om fremtidig tilskudd dersom tilskuddsmottaker har brutt den alminnelige opplysningsplikten i § 9. Bestemmelsen vil typisk ramme de tilfeller hvor søker har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger og hvor søknaden dermed har blitt innvilget på uriktig grunnlag. Bestemmelsen vil også omfatte tilfeller hvor tilskuddsmottaker ikke melder fra om endrede forutsetninger for tilskuddet, jf. § 8 andre ledd.

Bokstav b åpner for tilbakebetaling av tilskudd som ikke er benyttet i samsvar med betingelsene og vilkårene for tilskuddet. Avgjørelsen om at et tilskudd er benyttet i tråd med tildelingen vil bero på en tolkning av forutsetningene i tilskuddsbrevet sammenholdt med det tilskuddet rent faktisk er benyttet til.

Bokstav c åpner for å iverksette reaksjonsformer i tilfeller hvor tilskuddsmottaker unnlater å sende inn eller sender inn mangelfull rapport etter § 11.

Bokstav d åpner for å iverksette reaksjonsformer i tilfeller hvor tilskuddsmottaker unnlater å medvirke eller legge til rette for tilsyn og kontroll etter§ 13.

Kapittel 6. Ikrafttredelse

Til § 15. Ikrafttredelse

Bestemmelsen angir at forskriften trer i kraft XX.MM.2026.

6 Forskriftsforslaget

Forskrift om Forsvarsdepartementets tilskudd til økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Formålet med tilskuddsordningen er å bedre forsyningssikkerhet og nasjonal beredskap for å møte norske og alliertes behov for kritisk forsvarsmateriell. Ordningen skal utvikle og øke produksjonskapasiteten i forsvarsindustrien i Norge, i samarbeid med relevante allierte og europeiske partnere, ved å styrke den nasjonale forsvarsteknologiske og -industrielle basen.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder tilskudd til etablering og utvidelse av produksjonskapasitet i Norge for materiell utviklet eller produsert for militære formål.

§ 3. Hva det kan gis tilskudd til

Tilskudd kan gis til dekning av prosjektkostnader, mulighetsstudier, utvidelse av produksjonslinjer, anskaffelse av produksjonsutstyr, sikring av tilgang til nødvendige råvarer og innsatsfaktorer, samt medfinansiering av søknader gjennom andre tilskuddsordninger.

Kunngjøring om tilskuddsordningen vil publiseres på Forsvarsmateriell sine nettsider.

Kapittel 2. Tildelingskriterier

§ 4. Krav til søkeren

Forsvarsmateriell kan tildele tilskudd til foretak som

a. er registrert i Foretaksregisteret
b. har tilstrekkelig organisatorisk og produksjonsmessig gjennomføringsevne, samt økonomisk og finansiell kapasitet til å gjennomføre prosjektet
c. har systemer for risiko, miljøledelse og internkontroll i tråd med bransjestandard
d. har den påliteligheten som trengs for å utelukke en sikkerhetsrisiko for Norge.

§ 5. Prosjekter det kan gis tilskudd til

Det kan gis tilskudd til prosjekter som

a. ivaretar formålet i § 1
b. bidrar til økt produksjonskapasitet ved å utløse prosjekter som ellers ikke ville blitt realisert med samme omfang, kvalitet og hurtighet
c. bidrar til å utvikle eller øke produksjonskapasitet i Norge for forsvarsmateriell innenfor én eller flere av følgende kategorier i prioritert rekkefølge:
    i. luftvern
    ii. missiler
    iii. rakettmotorer
    iv. militære høyeksplosiver
    v. nyvinnende teknologi som kan gi særlige operative fordeler
    vi. artilleriammunisjon

Den nedre grensen for tilskudd er 50 millioner kroner per prosjekt. Det kan gis tilskudd til tidsavgrensede prosjekter med en varighet på inntil tre år.

Offentlig støtte kan i utgangspunktet utgjøre opptil 50 prosent av kostnadene i prosjektet. I særlige tilfeller kan høyere andel av offentlig støtte vurderes.

I offentlig støtte medregnes i tillegg til tilskudd etter denne forskriften annen offentlig støtte søker mottar til prosjektet.

Tilskudd etter denne forskriften kan kombineres med støtte fra EU-midler, likevel slik at offentlig støtte og støtte fra EU-midler til sammen ikke skal dekke mer enn 80 prosent av kostnadene i prosjektet.

§ 6. Hvordan søknaden blir vurdert

Ved vurderingen av om det skal tildeles tilskudd skal det blant annet legges vekt på prosjektets evne til måloppnåelse etter § 1, og om prosjektet

a. har relevans og betydning for norsk og alliert forsvarsevne
b. kvalifiserer til tilskudd gjennom europeiske tilskuddsordninger og fremmer samarbeid med industri i andre europeiske land innen prioriterte områder som oppført i § 5 første ledd bokstav c.
c. bidrar til betydelig økning i produksjonskapasitet og realiserer denne innen kortest mulig tid
d. styrker strategiske verdikjeder og samspill i industrien mellom små, mellomstore og store bedrifter i Norge, reduserer hindringer i innkjøp og produksjon, og bidrar til redusert sårbarhet og økt nasjonal robusthet
e. har en realistisk og troverdig leveringsplan som gir tillit til prosjektets kvalitet, fremdriftsplan, evne til å håndtere risiko og kan gjennomføres innenfor angitte rammer
f. representerer en kostnadseffektiv løsning gitt forespeilet produksjonsøkning eller leveranse, og har en realistisk plan for fullfinansiering av prosjektet
g. fremmer innovative løsninger som har operative fordeler.

Innenfor rammen av de samlede vurderingsmomentene kan Forsvarsmateriell ved utlysninger angi nærmere prioriteringer og vekting.

Kapittel 3. Saksbehandling

§ 7. Krav til søknaden

En søknad om tilskudd skal angi

a. foretakets navn, organisasjonsnummer og kontonummer
b. navn, telefonnummer og e-postadresse til foretakets kontaktperson for søknaden
c. beløpet det søkes om
d. hvilken kategori i § 5 første ledd bokstav c prosjektet faller inn under.

Følgende dokumentasjon skal legges ved søknaden

a. prosjektbeskrivelse for prosjektet det søkes tilskudd til som
    i. beskriver forventet måloppnåelse, herunder målbar produksjonsøkning med utgangspunkt i etablert baseline, og redegjør for hvorfor produksjonsøkningen ikke kan oppnås uten tilskudd, og
    ii. beskriver kontrolltiltak og andre øvrige tiltak som er planlagt etablert for å sikre gjennomføring av prosjektet,

b. budsjett som angir prosjektets samlede kostnader for hele tilskuddsperioden, herunder oversikt over prosjektets egenfinansiering,
c. utbetalingsplan med angivelse av forslag til betalingsmilepæler og kriterier for utbetaling. Planen må hensynta at tilskuddsbeløp skal utbetales etter hvert som mottakeren har behov for å dekke de aktuelle utgiftene,
d. milepæls- og fremdriftsplan som beskriver aktiviteter, leveranser og tidslinje for prosjektgjennomføringen, herunder gjennomføring av livsløpsanalyse og vurdering av miljøkonsekvenser,
e. vurdering av prosjektets risiko, inkludert sannsynlighet, konsekvens og tiltak, samt kostnadseffektivitet,
f. redegjørelse for om det er risiko for at tilskuddet påvirker konkurransevilkårene i sivile markeder,
g. beskrivelse av foretakenes samarbeid med andre partnere og sentrale underleverandører i prosjektet og en bekreftelse fra disse om samarbeidet og at de er kjent med at søker er ansvarlig for samarbeidspartnere/sentrale underleverandører,
h. signert erklæring som bekrefter at søker har gjort seg kjent med, aksepterer og forplikter seg til å etterleve de til enhver tid gjeldende etiske retningslinjene for forsvarssektoren.

§ 8. Søknads- og rapporteringsfrist

Søknad om tilskudd skal være sendt innen den fristen som fremgår av utlysningen.

Statusrapport etter § 11 første ledd skal være sendt innen 1. juni året etter tildelingsåret eller innen den frist som er angitt i tilskuddsbrevet. Avsluttende rapport etter § 11 tredje ledd skal være sendt innen seks måneder etter at prosjektet er avsluttet.

I tilfeller der søkeren forhindres fra å overholde fristene grunnet forhold utenfor søkerens kontroll og som søkeren ikke med rimelighet kunne ventes å ha overvunnet følgene av, kan Forsvarsmateriell behandle søknader som er sendt inn etter fristen.

§ 9. Opplysningsplikt

Søkeren skal gi Forsvarsmateriell alle opplysninger som søkeren må forstå har betydning for vurderingen av søknaden. Forsvarsmateriell kan kreve andre opplysninger og dokumentasjon som anses nødvendig for å vurdere søknaden. Søkeren skal kunne dokumentere alle opplysningene som er gitt.

Søkeren skal opplyse om annen offentlig støtte som søkeren har mottatt, søkt om eller planlegger å søke om og som dekker kostnader som omfattes av tilskuddssøknaden. Søkeren skal også opplyse om EU-midler eller offentlig midler fra andre kilder utenfor Norge søkeren har mottatt, søkt om eller planlegger å søke om.

Tilskuddsmottaker skal uten ugrunnet opphold underrette Forsvarsmateriell dersom forutsetningene for vedtaket om tilskudd helt eller delvis endres.

§ 10. Utbetaling av tilskudd

Tidspunkt for utbetaling baseres på behov og fastsettes i tilskuddsbrevet.

Forsvarsmateriell kan i tilskuddsbrevet fastsette vilkår for å ivareta Forsvarets behov og interesser.

Kapittel 4. Rapportering og ubenyttede tilskuddsmidler

§ 11. Rapporteringsplikt

Tilskuddsmottaker skal årlig levere statusrapport til Forsvarsmateriell om bruken av tilskuddsmidlene og fremdriften i prosjektet. Renter skal synliggjøres i prosjektregnskapet og kan benyttes til å realisere prosjektformålet.

Statusrapporten skal redegjøre for om midlene er brukt i samsvar med forutsetningene for tildelingen, samt beskrive fremdriften i prosjektet og i hvilken grad tilskuddsordningens formål og kriterier er oppnådd. Tilskuddsmottaker skal legge ved prosjektregnskap og revisjonsberetning attestert av statsautorisert revisor i samsvar med ISA 800, og prognose for gjenstående kostnader.

Tilskuddsmottaker skal kunne søke om endringer i plan for innrapportering. Søknad kan gjøres på årlig basis eller dersom endringer i prosjektets fremdriftsplan tilsier det.

Når prosjektet er avsluttet, skal tilskuddsmottaker sende Forsvarsmateriell en avsluttende rapport som skal redegjøre for om midlene er brukt i tråd med forutsetningene for tildelingen, og i hvilken grad tilskuddsordningens formål og kriterier er oppnådd. Det skal vedlegges prosjektregnskap attestert av statsautorisert revisor.

§ 12. Ubenyttede tilskuddsmidler

Har tilskuddsmottaker ikke benyttet hele tilskuddet når prosjektet er avsluttet, skal mottakeren uten ugrunnet opphold og senest innen rapporteringsfristen etter § 8 underrette Forsvarsmateriell om dette.

Ubenyttede tilskuddsmidler skal etter prosjektets avslutning tilbakeføres til Forsvarsmateriell uten ugrunnet opphold og i samsvar med instruksene i tilskuddsbrevet.

Ubenyttede tilskuddsmidler kan ikke omdisponeres til andre formål eller prosjekter enn det som fremkommer av tilskuddsbrevet.

Kapittel 5. Tilsyn og reaksjoner

§ 13. Tilsyn og kontroll

Forsvarsmateriell fører tilsyn med at

a. tilskuddsmottaker oppfyller kravene i forskriften og tilskuddsbrevet
b. opplysningene som ligger til grunn for tilskuddet og rapportene er riktige.

Forsvarsmateriell kan kreve innsyn i tilskuddsmottakers regnskaper og annen relevant dokumentasjon for å gjennomføre tilsynet etter første ledd.

Tilskuddsmottaker skal samarbeide under tilsynet, blant annet ved å innhente og systematisere nødvendig informasjon.

Tilskuddsmottaker skal gi Forsvarsmateriell og enhver representant eller ekstern tredjepart utpekt av Forsvarsmateriell tilgang til å kontrollere prosjektets gjennomføring og bruken av tilskuddsmidlene.

Tilskuddsmottaker skal i sine avtaler med underleverandører og andre samarbeidspartnere sørge for at Forsvarsmateriell gis tilsvarende tilgang til kontroll hos underleverandører, samarbeidspartnere og andre som har mottatt midler eller utført oppgaver i prosjektet.

Tilskuddsmottaker skal uten ugrunnet opphold samarbeide fullt ut med Forsvarsmateriell og tredjepart utpekt av Forsvarsmateriell ved gjennomføring av slik kontroll.

§ 14. Reaksjonsformer

Forsvarsmateriell kan helt eller delvis stanse eller holde tilbake utbetaling av tilskudd, kreve helt eller delvis et utbetalt tilskudd tilbakebetalt, eller helt eller delvis avslå søknad om fremtidige tilskudd etter denne forskriften dersom

a. tilskuddsmottaker har brutt opplysningsplikten i § 9 eller § 13
b. tilskuddet ikke blir benyttet i samsvar med betingelsene og vilkårene for tilskuddet
c. tilskuddsmottaker unnlater å sende inn eller sender inn mangelfull rapport etter § 11
d. tilskuddsmottaker unnlater å medvirke eller legge til rette for tilsyn og kontroll etter § 13.

Kapittel 6. Ikrafttredelse

§ 15. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 01.01.2027.